



**OTSUS**

19.12.2011.a nr 5.1-5/11-031

## **Koondumisele nr 15/2011 Pharma Group OÜ / Osühing Patrika loa andmine**

### **Koondumine**

Konkurentsiamet on 30.08.2011 saanud koondumise teate, mille kohaselt vastavalt 16.08.2011.a sõlmitud osa ostulepingule omandab Pharma Group OÜ (edaspidi *Pharma Group*) H&P Emerging Markets Fund B.V-lt (edaspidi *HP*) 50,9745% osaluse Osühingus Patrika (edaspidi *Patrika*). Tehingu tulemusel saavutaks Pharma Group valitseva mõju Patrika üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses. Seega on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas Pharma Group ja Patrika koondumise teate saamise kohta 31.08.2011 teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Seoses vajadusega teha kindlaks KonkS § 22 lg 3 ja 4 nimetatud asjaolude olemasolu või nende puudumine Pharma Groupi ja Patrika koondumise puhul, st kas käesolev koondumine võib oluliselt kahjustada konkurentsi kaubaturul, seda muu hulgas võimaliku koostööplatvormi tekkimise kaudu Patrika kahe omaniku (Pharma Groupi ja AS-i Magnum) vahel, alustati Konkurentsiameti 29.09.2011.a otsusega nr 5.1-5/11-022 käesoleva koondumise osas täiendav menetlus vastavalt KonkS § 27 lg 1 punktile 2.

09.12.2011.a esitas Pharma Group Konkurentsiametile Pharma Groupi ja AS-i Magnum vahel 07.12.2011.a sõlmitud osa ostulepingu, mille kohaselt omandab Pharma Group AS-ilt Magnum 49,0255% osaluse Patrikas. Seega, lisaks 30.08.2011.a sõlmitud osa ostulepingule, millega Pharma Group omandab valitseva mõju Patrika üle, on Pharma Group 07.12.2011.a sõlminud täiendava osa ostulepingu kogu osaluse omandamiseks Patrikas.

### **Koondumise osalised**

## **Ärakiri**

Ei sisalda ärisaladusi

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on koondumise osalisteks Pharma Group ja Patrika.

Pharma Group (registrikood 12011919) on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab valitsevat mõju valdusettevõtja Pharma Holding OÜ, mille ainuosanik on füüsiline isik Tarmo Laanetu. Pharma Group asutati 2010.a oktoobris ning ettevõtja põhitegevuseks on apteegikaupade jaemüük Eestis. Pharma Groupile kuulub Eestis kokku 9 apteeki.

Patrika (registrikood 10942750) on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab koondumise eelselt valitsevat mõju Hollandis registreeritud äriühing HP. Patrika põhitegevuseks on apteegikaupade jaemüük Eestis. Koondumise teate kohaselt oli Patrikal 31.12.2010.a seisuga 4 tütarettevõtjat: Kose Apteek OÜ, Rande Risto OÜ, Meness Maardu OÜ ja Liivatee Apteek OÜ. Patrika kontserni kuulub kokku 38 apteeki, mis tegutsevad „Farmacia“ kaubamärgi all.

### **Õiguslik hinnang**

#### **Koondumise kontrolli kohaldamine**

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 391 200 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 1 917 350 eurot.

Ettevõtjate 2010.a käive Eestis oli kokku üle 6 391 200 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 1 917 350 eurot, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

#### **Kaubaturud**

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Koondumise osalised tegelevad mõlemad apteegiteenuse osutamisega. Ravimiseaduse § 29 lg 1 kohaselt on apteegiteenus ravimite jaemüük või muul viisil väljastamine koos sellega kaasneva nõustamisega ravimite sihipäraseks ja ratsionaalseks kasutamiseks ning kasutaja teavitamisega ravimi õigest ja ohutust kasutamisest ja säilitamisest ning ravimite ekstemporaalne ja seeriaviisiline valmistamine ja jaendamine.

## Ärakiri

Ei sisalda ärisaladusi

Ravimiseaduse § 30 lg 1 kohaselt jagunevad apteegid üld-, veterinaar- ja haiglaapteekideks. Käesoleva koondumise osalised tegelevad mõlemad üldapteekide poolt apteegiteenuse osutamisega.

Apteegiteenuse osutamise kaubaturg on määratletav läbi tegevusloa omajate. Ravimiseaduse § 29 lg 2 kohaselt on apteegiteenuse osutamine lubatud ainult sellekohase tegevusloaga apteegis ja selle struktuuriüksuses ning arvestades eri liiki apteekidele kehtestatud piiranguid.

Konkurentsiamet on oma varasemates otsustes leidnud, et kuna kõik apteegiteenuse loa omajad omavad seadusest tulenevat kohustust müüa kõiki Eestis registreeritud müügiloaga ravimeid, on lõpptarbija (ostja) seisukohalt ühe apteegi poolt osutatav apteegiteenus (ravimite jaemüügi teenus) täielikult asendatav teise apteegiteenuse tegevusloa omaja poolt osutatava apteegiteenusega<sup>1</sup>.

Koondumise teate kohaselt moodustasid üldapteekide poolt müüdavatest kaupadest ravimid vastavalt Ravimiameti 2010.a ülevaatele 81%. Lisaks ravimitele müüakse apteekides toidulisandeid ja loodustooteid, konsumeerkaupu (hügieenitarbed, kosmeetikatooted jne) ning esmaabivahendeid. Koondumise teate kohaselt moodustas ravimite jaemüügi käive Pharma Groupi käibest 2010.a 79,7% ning Patrika käibest 82%. Seega koosneb koondumise osaliste poolt osutatav apteegiteenus peamiselt ravimite jaemüügi teenusest. Käesoleva koondumise puhul käsitletakse apteegiteenusena kõigi apteegis müüdavate kaupade jaemüüki, kuid analüüsitakse konkurentsiolukorda ka kitsamalt piiritletud, st ravimite apteegiteenuse, kaubaturul.

Geograafiline turg hõlmab ala, kus koondumise osalised on seotud toodete ja teenuste pakkumisega ning kus konkurentsitingimused on piisavalt homogeensed. Geograafilise turu piiritlemisel lähtutakse eeldusest, et ostjal on võimalik mingi ala piires ligilähedaselt samade kulutustega sama toodet või teenust osta, st ka kauba müügikohad võivad olla ostja seisukohalt omavahel asendatavad. Konkurentsiamet on varasemalt kasutanud ravimite jaemüügi kaubaturu geograafilise ulatuse piiritlemisel parameetrina tegevus- või haardepiirkonda, mis hõlmab apteegi ümber oleva territooriumi, millel asuvatel ostjatel on sõiduvahendi abil võimalik jõuda apteeki poole tunniga<sup>2</sup>. Kirjeldatud põhimõtet on koondumise osaliste ning Konkurentsiameti hinnangul asjakohane kasutada geograafilise turu piiritlemiseks ka käesoleva koondumise puhul.

Piirkonnad, kus tegutsevad mõlemad koondumise osalised, on Tallinna (ja lähiümbruse) piirkond ning Ida-Virumaa (v.a Narva) piirkond. Nimetatud piirkonnad on käesoleva koondumise poolt mõjutatud geograafilised turud.

Käesoleva koondumise puhul analüüsitakse konkurentsiolukorda ravimite apteegiteenuse osutamise kaubaturul Tallinnas ja selle lähiümbruses ning Ida-

<sup>1</sup> Vt nt 23.11.2005.a otsus nr 54-KO, 18.01.2007.a otsus nr 3-KO, 26.04.2007.a otsus nr 16-KO, 08.05.2008.a nr 3.1-8/08-020KO.

<sup>2</sup> Vt eelmine.

Virumaal (v.a Narva), mis on kitsaim võimalik käesoleva koondumise poolt mõjutatud apteegiteenuse osutamise kaubaturu segment.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 “Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa.

Koondumise teate kohaselt oli Ravimiameti andmetel<sup>3</sup> Eestis 01.01.2011.a seisuga 477 üldapteeki, millest 302 põhi- ja 175 haruapteeki. Tallinnas ja selle lähiümbruses tegutses Ravimiameti andmetel 01.01.2011.a seisuga 149 apteeki. Ida-Virumaal tervikuna tegutses 01.01.2011.a seisuga 36 apteeki, Ida-Virumaal kitsamalt (st v.a Narva) tegutses 19 apteeki.

Eesti apteekide müügimaht aastatel 2008 – 2010 oli järgmine (miljonit krooni ja sisaldades käibemaksu):

	<i>Üldapteekide kogukäive jaehindades</i>	<i>s.h. ravimite jaemüügi käive</i>
2008	3602	2853
2009	3676	2948
2010	3674	2962

2010.a oli Tallinna ja lähiümbruse üldapteekide kogukäive 1458 miljonit krooni, millest ravimite jaemüük moodustas 1159 miljonit krooni. Koondumise teate kohaselt oli Pharma Groupi käive ravimite jaemüügi kaubaturul Tallinna ja selle lähiümbruse piirkonnas 2010.a 8,72 miljonit krooni ja turuosa 0,75%. Patrika käive ravimite jaemüügi kaubaturul Tallinna ja lähiümbruse piirkonnas oli 2010.a 211,67 miljonit krooni ja turuosa 18,26%. Koondumise osaliste turuosad kokku ravimite jaemüügi kaubaturul Tallinna ja selle lähiümbruse piirkonnas moodustasid 2010.a 19% ning seega on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

2010.a oli Ida-Virumaa (v.a. Narva) üldapteekide kogukäive 155 miljonit krooni, millest ravimite jaemüük moodustas 137 miljonit krooni. Koondumise teate kohaselt oli Pharma Groupi käive ravimite jaemüügi kaubaturul Ida-Virumaa (v.a Narva) piirkonnas 2010.a 2,55 miljonit krooni ja turuosa 1,86%. Patrika käive ravimite jaemüügi kaubaturul Ida-Virumaa (v.a Narva) piirkonnas oli 2010.a 22,37 miljonit krooni ja turuosa 16,33%. Koondumise osaliste turuosad kokku ravimite jaemüügi kaubaturul Ida-Virumaa (v.a. Narva) piirkonnas moodustasid 2010.a 18,2% ning seega on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

### **Hinnang koondumisele**

<sup>3</sup> <http://www.ravimiamet.ee/270>.

## Ärakiri

Ei sisalda ärisaladusi

KonKS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonKS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise osaliste turuosa kokku ravimite apteegiteenuse osutamise kaubaturul Tallinna ja selle lähiümbruse piirkonnas oli 2010.a 19% ning Ida-Virumaa (v.a Narva) piirkonnas 18,2%.

Koondumise teate kohaselt on koondumise osaliste suuremad konkurendid ravimite apteegiteenuse osutamise kaubaturul Terve Pere Apteek OÜ [turuosa Tallinna ja selle lähiümbruse piirkonnas 23,8% ning Ida-Virumaa (v.a Narva) piirkonnas 19%], Koduapteek OÜ (turuosa vastavalt 22,5% ja 17%) ja Euroapteek OÜ (turuosa vastavalt 10,6% ja 6%).

Seega tegutseb ravimite apteegiteenuse osutamise kaubaturul lisaks koondumise osalistele mitmeid ettevõtjaid. Lisaks on oluline märkida, et Terve Pere Apteek OÜ, mille apteegid kasutavad Apotheka kaubamärki, kuulub ravimite hulгимүүгига tegeleva ettevõtja AS Magnum kontserni ning Koduapteek OÜ, mis kasutab kaubamärki +Apteek1, kuulub ravimite hulгимүүгига tegeleva ettevõtja Tamro Eesti OÜ kontserni. Seega on koondumise osaliste konkurentideks ravimite müügi valdkonnas olulist tähtsust omavad vertikaalselt integreeritud ettevõtjad.

Koondumise teate kohaselt on apteegiteenuse osutamise kaubaturu Eestis u 74% ulatuses jagunenud Apotheka ja +Apteek1 vahel. Pharma Groupi eesmärk on käesoleva koondumisega luua uus tugeva kaubamärgiga apteegikett, mis suudaks efektiivselt konkureerida teiste turuosalistega. Lisaks on tulevikus kavas asutada ka sõltumatu hulгимүүгига, mis tekitaks konkurentsipurvet ravimite apteegiteenuse osutamise kaubaturule eelneval, so ravimite hulгимүүгига, kaubaturul.

Apteegiteenuse osutamise kaubaturule sisenemisel esinevad juriidilised tõkked Nimelt kehtivad ravimiseaduse § 42<sup>1</sup> kohaselt piirangud üldapteegi tegevusloa väljaandmisel ja muutmisel, mis tähendab, et linnas tegutsemiseks ei anta välja uusi üldapteegi tegevuslubasid ega saa luua uusi üldapteegi struktuuriüksusi ega muuta üldapteegi, sealhulgas üldapteegi struktuuriüksuse tegutsemiskohta, kui Ravimiameti ja Statistikaameti andmetel on selles linnas ühe üldapteegi kohta, kaasa arvatud üldapteegi struktuuriüksus, vähem kui 3000 elanikku. Asulas, mis ei ole linna staatuses, ei anta üldapteegi tegevusluba apteegi avamiseks ega tohi avada üldapteegi struktuuriüksust juba olemasolevale üldapteegile või selle struktuuriüksusele lähemale kui 1 kilomeeter. Nimetatud piirang kehtib ka üldapteegi või selle struktuuriüksuse tegutsemiskoha muutmisel.

Oma 29.09.2011.a otsuses nr 5.1-5/11-022, millega alustati Pharma Groupi ja Patrika koondumise täiendav menetlus, tõi Konkurentsiamet ühe põhjalikumalt analüüsimist vajava asjaoluna välja võimaliku koostööplatvormi tekkimise Patrika kahe omaniku, Pharma Groupi ja AS-i Magnum, vahel ning seda eelkõige põhjusel, et AS-i Magnum puhul on tegemist ravimite hulgemüügi valdkonnas tugevat positsiooni omava ettevõtjaga. Kuna koondumise kontrolli menetluse käigus sõlmis Pharma Group AS-iga Magnum lepingu ülejäänud 49,0255%-ilise osaluse omandamiseks Patrikas, kadus seeläbi ka võimalik nõ koostööplatvorm ning ettevõtjate käitumise võimalik kooskõlastamine käesoleva koondumise puhul täiendavat analüüsimist ei vaja.

Arvestades eeltoodut ning asjaolu, et apteegiteenuse osutamise kaubaturul (nii Tallinna ja selle lähiumbruse kui ka Ida-Virumaa piirkonnas) tegutseb lisaks koondumise osalistele mitmeid ettevõtjaid, sh Terve Pere Apteek OÜ ja Koduapteek OÜ, ei muutu käesoleva koondumise tulemusena kaubaturu struktuur sellisel viisil, mis kahjustaks oluliselt konkurentsi. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

**Otsustan:**

**anda luba Pharma Group OÜ / Osühing Patrika koondumisele.**

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Märt Ots  
Peadirektor

*Konkurentsiameti 19.12.2011.a otsuse nr 5.1-5/11-031  
ärakiri on samane originaaliga.*

*/Külliki Lugenberg/ 12.01.2012.a*